

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 22. januar, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om statens husholdningsråd.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om hemmelige patenter.

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om nedlæggelse af statsbrandforsikringsfonden.

4) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning i anledning af en under 24. august 1959 i København undertegnet overenskomst med tilhørende brevvekslinger mellem Danmark og Forbundsrepublikken Tyskland om ydelser til fordel for danske statsborgere, der har været ramt af nationalsocialistiske forfølgelsesforanstaltninger.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i forsikringsaftaleloven.

Mødet hævet kl. 14⁴⁰.

43. møde.

Fredag den 22. januar kl. 13.

Formanden: Udvalget angående forslag til folketingsbeslutning om rigsretstiltale mod fhv. minister Johannes Kjærboel [af Ninn-Hansen m. fl.] og forslag til folketingsbeslutning om rigsretstiltale mod fhv. minister Johannes Kjærboel [af Aksel Larsen] har afgivet betænkninger over nævnte forslag. Eksemplarer er omdelt.

Medlemmer af folketingsgruppen Fuglsang, Ragnhild Andersen, Alfred Jensen, Lynnerup Nielsen og Petra Petersen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning angående statens overtagelse af De danske Sukkerfabrikker.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Fuglsang): På den kommunistiske folketingsgruppes vegne har jeg den ære at fremsætte forslag til folketingsbeslutning angående statens overtagelse af De danske Sukkerfabrikker.

A/S De danske Sukkerfabrikker har sammen med Andelsfabrikken i Nykøbing koncession og dermed statsgaranteret eneret på fremstilling af sukker. Denne koncession udløber den 30. april i år.

Kommunisterne mener og foreslår i overensstemmelse hermed, at koncessionen må afløses af en nationalisering, af en overtagelse af staten.

Dette er for os den eneste naturlige og forsvarlige løsning af hensyn til de landsdele, hvor sukkerproduktionen spiller en meget stor rolle — ikke mindst af hensyn til tusinder af arbejdere og deres beskæftigelse.

Men det er derudover af betydning for hele landet, at vi stillet over for tidens store handelspolitiske problemer sikrer, at Danmarks økonomiske hjulpekluder udnyttes effektivt til gavn for befolkningen og ikke blot ud fra nogle få aktionærers snævre interesser.

Sukkerfabrikkerne og deres udvikling er

[Fuglsang.]

på mange måder typisk for privatkapitalismen og de mest negative sider af dens væsen. Deres første år er knyttet til den uværdige import af svenske og polske arbejdere for derigennem at sikre sukkerindustrien billig arbejdskraft og samtidig at trykke lønningerne for danske landarbejdere.

Dette mørke kapitel er takket været dansk arbejderbevægelses voksende indflydelse bragt til ophør. Men sukkerfabrikkerne er stadig en hård og kynisk udbytter af de landarbejderfamilier, hvis mænd, koner og børn i den korte, krævende roesæson må skabe en betydelig del af grundlaget for deres eksistens. Typisk for den kapitalistiske rationalisering er sukkerfabrikkernes metoder for at presse den post i vejret, der i deres regnskaber kaldes for „rationaliseringsgevinsten“. Nedlæggelse af fabrikker og øget tempo på dem, der er tilbage, har allerede ramt ca. 1 000 arbejdere på brødet, alt mens aktionærerne i ly af statsmonopolet og koncessionens garanterede priser har tjent svimlende summer.

Ved koncessionens ikrafttræden var selskabets aktiekapital 22,5 mill. kr. Den blev straks efter fordoblet til 45 mill. kr. Dette skete på den måde, at de gamle aktionærer kunne købe de nye B-aktier til kurs 105 og oven i købet mod kun at indbetale de 50 pct. af aktiernes pålydende. Resten stod som en „forskrivning“, der afskrives af de løbende overskud.

Kurserne var i regnskabsåret 1951-52 for A-aktier 166½ og for B-aktier 135½. De var nu ved nytår henholdsvis 345 og 343 og er senere gennem spekulationer om koncessionens frigivelse nået op på over 360 den 21. januar. Det er en reel formuestigning på 60-75 mill. kr. Hertil kommer et samlet udbetalt overskud + bestyrelses-tantiemer på over 50 mill. kr. i de nævnte 9 år.

Det er ikke aktionærerne, der har skabt dette overskud. Det er de arbejdere, der udfører det hårde slid på roemarkerne og i fabrikkerne. Det er dernæst de dyrkere, hvis priser trods den gevinstgivende rationalisering, der kan læses af regnskaberne, halter langt bag efter sukkerprisens stigning. Det er endelig alle Danmarks forbrugere af dette vigtige næringsmiddel, der

må betale priser langt over verdensmarkedets — i øjeblikket op mod tre gange rørsukkerets.

Aktionærernes forbindelse med roemarker og fabrikker er nok så tynd. Til gengæld er den så meget snævrere til den mest indflydelsesrige danske monopolkapital.

Formanden, Poul Wonsild, er bl. a. i bestyrelsen for Privatbanken og Dansk Svovlsyre- og Superfosfatfabrik, Henry Lading i Landmandsbanken, Jerntrådspinderiet i Varde, Korsør Glasværk, Det danske Kulkompagni og rustningsvirksomheden Industrisyndikatet, højesteretssagfører Th. Knutzon i nationalbanken, professor Raaschou i Villadsens Fabrikker, godsejer Hovmand-Hansen, Knuthenborg, i Lollands Bank og Naskov Dampmølle og direktør Bendix i Bing & Grøndahl, Norden og i Dansk Arbejdsgiverforening.

Der er absolut ingen grund til moralske skruper over for aktionærene ved at gennemføre en nationalisering. Aktionærene har i kraft af koncessionen fået en endog meget „rimelig“ forrentning af deres penge. Ganske vist har koncessionsloven lagt et loft over udbyttet på 5 pct., men de udbetalte udbytter har i virkeligheden været som følger:

1950: 9 pct., 1951: 11 pct., 1952: 11 pct., 1953: 12 pct., 1954: 12 pct., 1955: 12 pct., 1956: 15 pct., 1957: 13½ pct. og 1958: 15 pct.

Hvordan kan dette gå til? Folketinget har dog nedsat et udvalg, i hvilket også lokale medlemmer har sæde, til at føre tilsyn med koncessionsbetingelsernes overholdelse. Jo, som det siges, er der, hvor der er en vilje, også en vej. Og så stærke kapitalforetagender som sukkerfabrikkerne viser sig at have en stærk vilje. De klarer det ved en sindrig regnskabsopstilling — hvor f. eks. de 5 pct. ligger „inden for“ koncessionen, de 9 pct. er overskud „uden for koncessionen“ og 1 pct. er „rationaliseringsgevinst“. Man giver umiddelbart Andelsbladets redaktør ret, da han den 11. december 1958 skrev, at „det forekommer netop principielt og praktisk betænkeligt at give en koncession af denne art til et selskab, som i så stort omfang driver virksomhed uden for koncessionen, fordi det på så mange måder er vanskeligt for ikke at sige umuligt at undgå vilkårlighed, når man regnskabsmæssigt vil adskille

[Fuglsang.]

led inden for et foretagende, der økonomisk er en helhed.“

Af alle grunde mener vi kommunister, at tiden er inde til at nationalisere sukkerindustrien nu.

Allerede 1911 stillede socialdemokratiet i folketinget et sådant forslag. Socialdemokraterne gentog kravet i „Fremtidens Danmark“, og de erkendte det såmænd i folketingsdebatten i forbindelse med koncessionens fornyelse 1950.

Sukkerfabrikkerne må nationaliseres nu. I en tale i Aarhus forrige nytår udtalte arbejdsgivernes daværende formand, Ejnar Thorsen, som generelt arbejdsgiversynspunkt, at der er grænser for, hvor meget man efter hans mening kan forlange af de enkelte arbejdsgivere i retning af garanteret tryghed i beskæftigelsen. Heroverfor har den arbejdende befolkning et naturligt grundlag for at svare, at vil de, der ejer produktionsmidlerne og dermed nøglen til arbejdspladserne ikke udnytte disse i overensstemmelse med grundlovens bud om at tilstræbe beskæftigelse, da har arbejderne ret og pligt til at kræve disse overtaget af staten. De statskoncessionerede sukkerfabrikker har ikke vist hensyn til arbejderne krav på tryghed i beskæftigelsen. Derfor opfordrer vi den højtærede handelsminister til at tage de nødvendige skridt til ved koncessionens ophør at lade staten overtage fabrikkerne og samtidig træffe de nødvendige forholdsregler for at sikre, at fabrikernes drift i fremtiden ledes ud fra, hvad der tjener arbejderes, producenteres og forbrugeres interesser.

Modstandere af nationalisering taler om statsdriftens manglende evne til at svare sig. Også i den henseende har sukkerfabrikkerens udvikling sine typiske træk. 1932 var sukkerfabrikationen ved at gå i stå. Kun ved statens indgriben red de krisen af — og også kun derved sikredes aktionærerne et „rimeligt“ udbytte. Det er bare, når det går godt, at man afviser staten. Set herudfra kan der med hensyn til erstatning højst blive tale om aktiernes faktiske pålydende. Den høje kurs og den høje fortjeneste skyldes ikke aktionærernes dygtighed eller slid, men andres arbejde sammen med statsindgreb, der garanterer en langt højere pris end verdensmarkedet.

Hvordan mon aktionærerne forestiller sig deres stilling uden disse foranstaltninger?

Men det kan ikke være statens opgave at føre produktions- og prispolitik blot af hensyn til en klat aktionærer. Det må være hensyn til beskæftigelse og produktion, der tæller.

Derfor mener vi kommunister, at sukkerindustrien må nationaliseres nu.

Formanden: Uden for dagsordenen giver jeg ordet til det ærede medlem hr. Axel Kristensen, for at han som ordfører for forslagstillerne kan fremsætte et tidligere anmeldt lovforslag.

Ordføreren for forslagstillerne (Axel Kristensen): Jeg skal tillade mig over for det høje ting at fremsætte forslag til lov om ændring i lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten.

Lovforslaget fastslår, at lejeværdien af bolig i egen ejendom for skatteåret 1960-61 skal beregnes til 3,5 pct af ejendomsværdien.

Motiveringen for dette lovforslag gav jeg ved behandlingen af mit spørgsmål i onsdags, og jeg skal i øvrigt kun henvise til bemærkningerne til lovforslaget.

Formanden: Eksemplarer af det nu fremsatte lovforslag vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om statens husholdningsråd.

Valgt blev: *Viola Nørlov, Nina Andersen, Chr. Christiansen, Lis Groes, Lund Jensen, Astrid Skjoldbo, Søgaard, Morten Larsen, Ayoë Herbøl, Sønderup, Damsgaard, Foged, Henry Hansen, Kr. Juul, Erna Sørensen, Poul Claussen og Weikop.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om hemmelige patenter.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 1093, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 211).